

Zonnige perioden

Hans Vervoort

Zonnige perioden

Roman

Copyright© 1994 Hans Vervoort

Website: www.hansvervoort.nl

Omslagillustratie: 'Seaside Chairs'

© 1990 Nels Johnson

Omslagontwerp: Nico Richter

ISBN 9789402194142

1

Peter was behoorlijk dik en nogal kaal toen de foto gemaakt werd. Hij lachte breed tegen de zon in, ogen toegeknepen.

Op de achterkant had hij geschreven: 'Heb net de dikste man ter wereld gezien (Ripley's museum in St. Augustine, Florida). Dat troost, maar ben eigenlijk op zoek naar Lilian. Weinig geluk.'

Op de achtergrond van de foto was een quasi Moors gebouw te zien met het opschrift 'Ripley's Believe It or Not' en er zat een Amerikaanse postzegel op de enveloppe.

Het vage datumstempel liet weten dat zijn leven intussen alweer twee weken gevorderd was. Net als het mijne trouwens.

We waren gewend geraakt elkaar elke zoveel jaar een foto te sturen, bij wijze van groet en om niet te schrikken als we elkaar weer eens zouden ontmoeten.

Intussen had ik hem, na de oversteek uit Indonesië, al vijfendertig jaar niet meer gezien. Terwijl ik de rest van de kantoorpost doornam ging de telefoon. Automatisch greep ik een sigaret en zocht vergeefs naar mijn aansteker, terwijl de bel nog drie keer overging en daarna zweeg. Kankerstokjes, wanneer zou het lukken om daar eens van af te komen? Rokers zag je altijd bij het rinkelen van de telefoon linea recta

naar hun pakje sigaretten lopen in plaats van naar de hoorn.

Voordeel was wel dat je alleen de belangrijke gesprekken overhield.

'Zit je je zonden te overdenken?'

De eindredactrice van *Culinair Magazine* was mijn kamer binnengekomen, de lipstick van de week was felrood en veel.

'Dan zag ik er wel wat vrolijker uit, Annette' zei ik. 'Had ik maar tijd voor de zonde.'

'Nou, ik hou het kort, we hebben meer redactiepagina's nodig, want er zijn weer te veel advertenties verkocht.'

Te veel advertenties verkocht, ze wist dat ze me daarmee op de kast kon krijgen, maar ik gaf geen krimp.

'Ik heb het net zitten uitrekenen, jullie kunnen er vier pagina's bij krijgen. Met kleur.'

Ik kon zien dat het meer was dan ze in gedachten had.

'Vier maar? Nou, ik hoop dat we het ermee redden.'

'Doe anders een toetje minder, dat zet alleen maar aan. De lezerswerving klaagt steen en been over de grote sterfte onder onze abonnees.'

'Ja het is al goed.'

Ze schommelde weg. De eindredactrice van *Culinair* hoefde niet alles zelf te proeven, maar Annette was geen opoffering te veel.

Ik keek op mijn horloge, bijna tien uur.

Ik zocht mijn stukken bij elkaar en nam de lift
naar de vergaderzaal.

'Ik denk dat je je club bij elkaar moet roepen en duidelijk moet maken dat het zo niet kan' zei Max. 'Schaaf er een paar ton af. Vacatures? Geen vervanging. Reisesjes? No way. Nieuwe auto? Rij er nog maar een jaartje in. Zoiets.'

'Hoor eens, we beknibbelen al een paar jaar op elke cent.'

Zijn slachtoffer sputterde wat hij kon, maar het viel niet te ontkennen dat de resultaten van zijn sector wat tegenvielen, de markt voor reisboeken was in elkaar geklapt bij de jongste teruggang van de economie.

'Ik begrijp het, maar er moet nog meer af en dat moet je je mensen duidelijk maken: sorry jongens, we moeten een tandje kleiner rijden, tien procent bezuinigen of anders moet de tent dicht. Heldere zaak, einde bericht.'

Reisinfo knikte met tegenzin en de vergadering ging verder.

'Agendapunt zes,' zei Max,

'samenwerkingsverband met Novum.

Interessante club. Zij hebben geld, wij de know-how. Wat doen we ermee? Hans?'

Na al die jaren haatte ik het nog steeds om alle ogen op mij gericht te zien, maar het had me geleerd korte referaten te houden en dat werkte weer in mijn voordeel.

'Voor onze portfolio-situatie is een versterking in de passieve vrijetijdssector dus van belang,' eindigde ik vijf minuten later.

'Hans bedankt. Vragen? Opmerkingen? Nee? Dan gaan we op deze basis verder met Novum praten. Heren, tot over vier weken.'

Max was een fors gebouwde, traag bewegende man, die zich aangeleerd had om in korte zinnen te praten en snel te reageren. Dat maakte een verwarrende indruk op wie hem weinig meemaakte. Net zoals zijn minutieuze aandacht voor elk detail van onze over twaalf BV'S verspreide boeken- en bladenuitgeverij.

Terwijl ik mijn presentatie-sheets bij elkaar raapte voelde ik hem naderen.

'Ik hoor dat je *Culinair* vier pagina's extra gegeven hebt. Geldboompje op je kamer?'

Elk dubbeltje dat ons verliet keek hij handenwringend na, elke stuiver die binnenkwam werd handenwrijvend door hem verwelkomd.

'Je weet hoe het is met die oud-Indischgasten zoals ik, Max. Vlak na de winter zijn ze mentaal en fysiek verzwakt en nemen ze soms vreemde beslissingen. Kasplantjes!'

'Ik weet niet of je het weet, maar het is al mei.'

'Net wat je zegt, Max, het lijkt wel alsof het elk jaar erger wordt.'

Hij keek me aan met zijn grote Boris Karloff-
hoofd en bewoog zijn borstelige wenkbrauwen,
de enige gymnastiek waar hij aan deed.

Tegen onzinredeneringen kon hij niet op, had ik
al in het begin van ons werkverband gemerkt.

Als ik geen trek had in zijn eeuwige bemoeizucht
en ontevredenheid gooide ik hem een curvebal
toe. Hij wist dat hij er niet op in had moeten gaan
en dat hij nu een exit moest bedenken.

'Ik ben te goed voor deze wereld,' hoorde ik hem
zeggen en hij bewoog zich naar de uitgang van
de vergaderzaal.

Echt lopen deed Max niet, de verhouding tussen
zijn enorme bovenlijf en kleine benen maakte dat
onmogelijk. Mijn kantoorkamer lag aan de
straatkant en als hij voorbijliep zag ik zijn
bovenlijf bewegingloos langsglijden alsof hij op
een karretje voorbijreed. Toen ik een keer naar
het venster holde zag ik dat zijn benen
razendsnelle stapjes maakten onder zijn tors. Al
met al mocht ik Max wel.

3

De ansichtkaart van Peter en zijn zoektocht naar Lilian werkten na.

Die avond at ik koloyuk met rijst. Men snijdt het vlees in kleine stukjes, rolt die door een mengsel van bloem en ei en frituurt ze enkele minuten.

Daaroverheen een bewerkelijke zoetzure saus en rijst eronder.

Lang, lang geleden kwam er in Soerabaja 's avonds in het donker geregeld een mannetje langs om het te maken. Je hoorde hem in de verte al het herkenningsteken slaan op zijn houten gong en eenmaal aangeropen zette hij zijn draagstel neer en maakte bij het licht van een olielampje zijn gerecht. Kolobak heette het daar en ik had het jaren later in Chinese restaurants weer herontdekt als koloyuk. Was het nu Indonesisch of Chinees? En was kolobak qua vlees toch weer iets anders dan koloyuk?

Ik was te lui om dat te achterhalen, maar soms kreeg ik de behoefte aan Toen Vroeger en de benodigde ingredienten had ik in pak en blik altijd bij de hand.

Toen ik eindelijk zat klonk het geklepper van het poezelukkig en even later schurkte Poe haar bovenlijf tegen mijn been en liet haar hongerklaag horen. Ook zij hield van Indisch.

Na het afwassen en de koffie liep ik de stapel op de leestafel door en vond al snel *Moesson*, het heimweeblad voor oud-Indischgasten en daarin de 'Wie wat waar wanneer?' advertentie-rubriek.

*'Curator van onbeheerde nalatenschap vraagt dringend informatie-hoe gering ook-omtrent werkkring, eventueel huwelijk of afstammelingen van **Jan Hendrik Zwiers**, handelaar, geb. 13.1.1900 Zutphen, 1974 vertrokken naar Ned.-Indie en overleden 26-5-45 in Ambarawa (kamp 7, kampnr 28395). Inl. aan H. Riemers, Groenekanseweg 96, 3737 AI Groenekan.'*

*'Wie kan mij inlichtingen geven of weet het huidige adres van **Donnie Felix** (meisjesnaam) v.d. Chr. School te Malang en **Geo Tessers** v.d. vliegersopl. MLD Morokramangan. Waar zitten jullie? React. aan Jaap Hoyer, P.O. Box 625, Nerang 4211, Qld. Australia.'*

*'Who knows the whereabouts of mr. **Chris Dassen** with whom I spent my school years in SMP GIKI in Bogor. Please contact or write to Doddy Hendarna at 963 Kincaid Crt., Ottawa, Ontario-Canada K1V 6N6.'*

*'Wie herinnert zich **Ernest van der Eerden** uit de kampen Kesilir en Tjimahi? Reacties: tel. 020-64 20888.'*

Elke maand een pagina 'Opsporing verzocht'. In Nederlands-Indie waren overplaatsingen normaal, en wie met verlof naar Nederland ging was bij terugkeer ook z'n vrienden kwijt. De oorlog, de bersiap-tijd en de soevereiniteits-overdracht klutste de groep geheel uit elkaar. Een deel overleefde de oorlog niet, en daarna bleef een deel in Indonesië hangen, een deel vertrok naar Nederland, een deel ging naar Nieuw-Guinea totdat men daar ook weg moest. En een deel vertrok naar nieuwe oorden, Californie, Florida, Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Hawaï.

En na veertig jaar was men nog steeds op zoek naar elkaar.

Waar is mijn broer gebleven? Wie weet hoe mijn vader overleed in het kamp?

Wat is er geworden van mijn jeugdvriend Hanny Zina, zijn vader was arts in Soerabaja en we mochten mee toen hij in de kampong pest-patienten bezocht?

In mijn bezit is het dagboek van Truus Gedeker, willen haar nabestaanden zich melden?

Pijn en verlangen.

Ik las deze advertenties elke maand. Achter elke advertentie stak een verhaal en iemand zou ooit de moeite moeten nemen om ze op te schrijven.

Als ik niet zo stuurs was en zo weinig tijd had,
zou ik het zelf doen.

Nog tien, twintig jaar en deze stemmen zouden
verstommen.

In dit aprilnummer stond:

*'Wie kan mij iets vertellen over Lilian Mackay,
mijn klasgenote op de Gentengkali HBS 1953-
55, Soerabaja en in 1956 in Almelo. Daarna uit
het oog verloren, vermoedelijk is zij geemigreerd
(Florida?). Bericht aan Peggy Meetman,
Coornhertstraat 6 Almelo.'*

4

'Sorry dat ik te laat ben, Peggy.'

'Geeft toch niets, Hans. Wat ben jij groot geworden, zeg!'

'Maar alleen meer van hetzelfde, hoor.'

Ze lachte nerveus en ging mij voor naar de woonruimte.

'Ga zitten, ga zitten. Even tante roepen.'

Ze repte zich weg en ik maakte kennis met de ruimte.

Hier had een misrekening plaatsgehad.

De kleine woonkamer bestond uit een eet- en een zitgedeelte waarbij de architect een zuinige bemeubeling voor ogen gestaan moest hebben.

Peggy had dat anders ingevuld.

In het eetgedeelte liet een enorm eikehouten wandmeubel ternauwernood ruimte aan een minstens zo arrogante kloostertafel met zware eetstoelen.

En in de zit-alkoof aan de raamkant stonden vier norske leren fauteuils twee aan twee tegenover elkaar, met net genoeg ruimte ertussen voor een dartel maar bang theetafeltje.

Wat er aan licht binnenkwam door de dikke vitrage werd opgeslokt door het zwarte leer.

Hier moest een continu gevecht tegen de depressie geleverd worden.

'Dit is tante, Hans. En dit is Hans Westerlo.'

Ik schudde een kwiek Indisch vrouwtje de hand, kleiner nog dan Peggy, die nauwelijks de een meter vijftig zou halen.

'Heb je al gegeten?'

De klassieke vraag, maar het was drie uur in de middag en ik kon dus nog in alle toonaarden roepen dat ik echt absoluut betoel betoel echt eerlijk waar onderweg had gegeten.

'Maar een kopje thee, als u dat heeft?'

Ze spoedde zich meteen weg en Peggy en ik zonken tegenover elkaar diep weg in de fauteuils.

Ze was weinig veranderd in al die jaren. Op school zat ze in de bank voor me, een tenger meisje met een hoge rug en dikke brillleglazen.

De beste van de klas, maar licht mismaakt. Daar werd je op Indische scholen niet mee geplaagd, want iedereen had wel wat of had iets kunnen hebben of kon het morgen krijgen. Het besef dat het lot je op elk moment vreemde poetsen kon bakken werd alom begrepen, ook op scholen.

Maar hoe goedmoedig men ook oordeelde over afwijkingen, een voordeel was het niet.

Tenger was ze nog steeds, de bril nog wat dikker en het haar grijs en kort afgeknipt.

'Je woont hier mooi,' zei ik.

'Ja, vind je? Tante en ik zijn wat kleiner gaan wonen, sinds ik afgelegd ben bij de Postbank. De meubels zijn een beetje te groot.'

'Werkte je bij de Postbank?'

'Mijn hele leven. Na de repatriering uit Indonesië zijn we hier terechtgekomen, in Almelo. Mijn vader kwam hier niet goed meer aan werk, hij heeft een tijdlang in de fabriek gestaan, maar kreeg trombose.'

'Was hij niet administrateur van een suikerfabriek?' Ergens diep uit mijn geheugen was deze informatie opgedoken.

'Ja, dat je dat nog weet! Maar hier zaten ze niet op hem te wachten. Gelukkig kreeg ik na de HBS een goede baan bij de Postgiro. Ze zijn nu allebei dood, vader en moeder. Alleen tante is er nog. Zij zorgt voor mij en ik voor haar.'

Ze keek me licht verlegen aan door haar dikke glazen, de handen gevouwen in haar magere schoot en mijn hart ging naar haar uit.

Het pienterste meisje van de klas, ze had de universiteit moeiteloos kunnen halen en briljante studies kunnen verrichten.

Maar dat had een on-Indisch egoïsme gevergd en een assertiviteit die niet bij de cultuur hoort.

Zorgen voor je ouders, braaf zwoegen in een administratieve baan, afgelegd worden bij bezuinigingen en met te grote meubels in een kleine flat toch tevreden zijn, dat was meer de stijl van Indische mensen.

'Je houdt toch wel van ondé-ondé?'

Tante kwam eraan, wankelend onder een blad met een theepot, theeglazen en een assortiment 'even snoepen'.